

Poimintoja vuoden 2017 talousarvioesityksestä

Kasvua, työllisyyttä ja yrittäjyyttä vahvistavia ja edistäviä veromuutoksia

- Työn tekemistä kannustetaan keventämällä verotusta. Kilpailukyky sopimukseen liittyen palkansaajien verotus kevenee 515 miljoonaa euroa. Lisäksi ansiotuloveroperusteisiin tehdään kuluttajahintaindeksin nousua vastaava tarkistus, yhteensä 178 miljoonaa euroa. Verokevennykset perustuvat kilpailukyky sopimuksen 90 prosentin kattavuuteen.
- Eläketulon verotusta kevennetään vastaavasti, yhteensä noin 135 miljoonalla eurolla.
- Asuntolainakorkojen vähennyskelpoisuutta rajataan edelleen. Ensi vuonna vähennyskelpoinen osuus korkomenoista on 45 %.
- Kotitalousvähennystä korotetaan 45 %:sta 50 %:iin työkorvauksen osuudesta. Vähennyksen kasvattamisella edistetään kotitalouspalvelujen kysyntää ja tarjontaa, ja siten vahvistetaan paikallistaloutta.
- Kannusteita yritystoiminnan harjoittamiseen vahvistetaan uudella yrittäjävähennyksellä. Vähennyksen suuruus on viisi prosenttia elinkeinotoiminnan, maatalouden ja porotalouden tuloksesta. Metsätalouden verotuksessa otetaan huomioon vastaavan suuruinen vähennys.
- Pienyritysten maksuvalmiutta lisätään mahdollistamalla arvonlisäveron maksuperusteinen tilitys. Lisäksi arvonlisäveron pidempiin tilitysjaksoihin oikeuttavia liikevaihtorajoja korotetaan.
- Yritysten ja maatilojen sukupolvenvaihdoksia edistetään perintö- ja lahjaverotusta keventämällä. Veroprosentteja alennetaan lahja- ja perintöveroasteikkojen veroluokissa lukuun ottamatta lahjaveron I veroluokan ensimmäistä porrasta.
- Metsälahjavähennyksen käyttöönotolla helpotetaan metsätilojen sukupolvenvaihdoksia. Toimenpiteellä lisätään puun käyttöä, edistetään yrittäjämäistä metsätaloutta ja kasvatetaan tilakokoja.
- Kaivostoiminta siirretään alemman sähköveron piiriin.
- **Käynnistetään syksyllä 2016 lainvalmisteluhanke tulolähdejaon poistamiseksi osakeyhtiöiltä tuloverolain ja elinkeinotulon verottamisesta annetun lain osalta siten, että säännökset olisivat voimassa vuonna 2018. Lainvalmistelun tueksi asetetaan erillinen asiantuntijaryhmä.**

Makeis- ja tupakkaverot

- Tupakkaverot korotetaan asteittain vuosina 2016–2019. Vuonna 2017 tupakkaverot korotetaan kaksivaiheisesti, vuoden alusta sekä heinäkuun alusta. Lisäksi uuden tupakkalain myötä sähkösavukkeet tulevat markkinoille ja myös verotuksen piiriin.
- Makeisten ja jäätelön vero poistetaan, koska Euroopan komissio on epäillyt veroon liittyvän kiellettyä valtiontukea veron ulkopuolelle jääville tuotteille. Samassa yhteydessä virvoitusjuomaveron veropohjaan tehdään muutoksia.

Liikenneverotus

- Rekisteröityjen veneiden ja kevyiden moottoriajoneuvojen vuotuinen vero otetaan käyttöön 1.5.2017 lähtien. Vero lisää valtion verotuloja noin 50 miljoonalla eurolla.
- Autoverotuksen asteittaista keventämistä jatketaan. Autoveroa alennetaan vuosittain yhteensä 182 miljoonalla eurolla hallituskauden aikana. Kevennyksessä painotetaan vähäpäästöisyyttä.
- Liikenteen polttoaineiden veronkorotus kasvattaa verokertymä noin 100 miljoonalla eurolla. Korotus tehdään makeisveron poistamisen verotuloja vähentävän vaikutuksen kattamiseksi.
- Lämmitys-, voimalaitos- ja työkonepolttoaineiden veroa korotetaan, mikä kasvattaa verokertymää 52 miljoonaa euroa.
- Ajoneuvoveroa korotetaan. Veronkorotus lisää ajoneuvoveroa henkilöautoilla noin 36,5 eurolla vuodessa.

Muu verotus

- Kiinteistövero korotetaan hallitusohjelmassa olevan linjauksen lisäksi 50 miljoonalla eurolla. Korotuksesta noin 9 miljoonaa euroa kohdistuu rakentamattoman, asuinkäyttöön kaavoitetun rakennusmaan kiinteistöveroon. Loput korotuksesta toteutetaan korottamalla yleistä ja asuinrakennusten kiinteistövero.
- Selvitetään mahdollisuutta tuulivoimapuistojen kiinteistöverotukseen. Selvityksessä huomioidaan energiamuotoneutraalisuus. Tavoitteena on, että mahdolliset muutokset voidaan ottaa käyttöön vuonna 2018.

Määrärahamuutoksia

- Itsenäisen Suomen täyttäessä ensi vuonna 100 vuotta Suomen hallitus haluaa vielä kerran panostaa sotiemme veteraanien palveluihin. Keskiössä ovat erityisesti kotona asumista tukevat palvelut. Rintamaveteraanien maksuttomia kotiin annettavia avopalveluita laajennetaan. Tarjonta laajenee kattamaan kaikki kotona asuvat veteraanit, joilla on avopalveluiden tarvetta. Lisäksi aikaistetaan päätös laskea sotainvalidien haittaraja-astetta (15 % -> 10 %) astumaan voimaan jo vuoden 2017 alusta. Tällä hetkellä rintamaveteraanien kotiin annettaviin avopalveluihin käytetään 10 miljoonaa euroa. Sen päälle vuonna 2017 lisärahaa palveluihin ohjataan yhteensä 20 miljoonaa euroa, vuonna 2018 yhteensä 15 miljoonaa euroa ja vuonna 2019 yhteensä 5 miljoonaa euroa eli kaikkiaan yhteensä 40 miljoonaa euroa.
- Työttömyysturvaa uudistetaan aktivoivampaan ja työllistymistä tukevaan suuntaan. Työttömyysetuuksien käyttötarkoitusta laajennetaan liikkuvuusavustuksen, starttirahan ja palkkatuen rahoittamiseen. Starttirahan käyttömahdollisuuksia laajennetaan. Palkkatukea saavien määrä kasvaa merkittävästi. Osana uudistusta työttömyysetuudella omaehtoisesti opiskelevien kulukorvaus poistetaan, mikä säästää valtion menoja noin 29 miljoonaa euroa. Kulukorvauksen maksaminen työkokeilun ajalta ammatillista koulutusta vailla oleville nuorille lisää valtion kustannuksia 7 miljoonalla eurolla.
- Sosiaali- ja terveystalouden uudistuksen ja -maakuntaudistuksen valmistelun tukemiseksi kohdennetaan 41 miljoonan euron lisäys mm. väliaikaishallinnon kustannuksiin, maakuntien perustamiseen, maakuntien yhteisten palvelukeskusten perustamiseen ja ICT-muutostukeen.

- Vuonna 2017 käynnistetään viisi uutta liikennehanketta (Luumäki-Imatra rata, Vt4 Oulu-Kemi, Vt5 Mikkeli-Juva, Vt 12 Lahden eteläinen ohikulkutie ja Helsinki-Turku, nopean ratayhteyden jatkosuunnittelu). Hankkeille ehdotetaan määrärahoja vuonna 2017 47 miljoonaa euroa. Perusväylänpidon lisärahoitus korjausvelan vähentämiseen kasvaa 100 miljoonalla eurolla. Lisäksi tähän tarkoitukseen siirretään uusille hankkeille varattua rahoitusta 104 miljoonaa euroa.
- Korkeakouluopetuksen digitaalisten oppimisympäristöjen vahvistamiseen ja ympärivuotisen opiskelun edellytysten parantamiseen sekä nuorten tutkijoiden tieteen tekemisen edistämiseen kohdennetaan noin 40 miljoonan euron lisärahoitus.
- Omais- ja perhehoidon kehittämiseen kohdennetaan 90 miljoonan euron lisärahoitus kunnille vuonna 2016 voimaan tulleen lain mukaisesti. Omaishoitajien ja perhehoitajien vapaajärjestelyjä ja palveluja kehitetään ja perhehoitopalkkiota korotetaan. Toisaalta toimenpiteiden arvioidaan säästävän kuntien menoja kalliimman laitoshoidon tarpeen vähenemisen kautta. Valtionosuuden mitoituksessa otetaan huomioon 59,6 miljoonan euron nettolisäys.
- Ikääntyneiden ihmisten kotiin vietävien palvelujen lisäämiseen osoitetaan 4,8 miljoonan euron valtionosuuden lisäys.
- Terveyden- ja sosiaalihuollon päivystystä sekä erikoissairaanhoidoa keskitetään kahteentoista sairaalaan. Kuntien valtionosuutta vähennetään tästä johtuen noin 19 miljoonaa euroa.
- Vesirokkorokote otetaan kansalliseen rokoteohjelmaan. Rokotteen arvioidaan käytännössä hävittävän vesirokkotaudin Suomesta ja säästävän noin 80 000 työpäivää ja 13,6 miljoonaa euroa vanhempien työstä poissaolosta aiheutuvia kustannuksia.
- Yleisistä kirjastoista tapahtuvasta lainaamisesta maksettavan lainauskorvauksen tasoa nostetaan 15,6 miljoonaan euroon vuonna 2017 (sisältäen arvonalisäveron). Korotus merkitsee suojattujen teosten tekijöille maksettavan lainauskorvauksen tason nostamista muiden Pohjoismaiden tasolle eduskunnan edellyttämällä tavalla.
- Kansallisen genomistrategian toteuttamiseen mm. genomikeskuksen perustamiseen ja kansallisen syöpäkeskuksen perustamiseen kohdennetaan 5,8 miljoonaa euroa vuonna 2017.
- Itämeren suojelua meren hyvän ekologisen tilan saavuttamiseksi jatketaan muun muassa kiertotalouden keinoin. Merentutkimusalus Aranda peruskorjataan. Lisäksi avustetaan Pidä Saaristo Siistinä ry:n uuden jätehuoltoaluksen hankintaa. Vaelluskalakantojen turvaamiseen kohdennetaan aiempaa selvästi merkittävämmät toimet. Suomen itsenäisyyden juhluvuoden kansallispuisto Hossa avataan kesällä. Ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi siirrytään fossiilisesta tuontienergiasta kotimaiseen uusiutuvaan energiaan. Ensi vuodelle varataan kärkihankerahoitusta näiden tavoitteiden saavuttamiseksi hieman yli 52 miljoonaa euroa.
- Kannustinloukkujen purkamiseksi nuorten kuntoutusraha ja nuorille maksettavan ammatillisen kuntoutuksen kuntoutusraha korotetaan takuueläkkeen tasolle ja kuntoutusrahojen yläikärajaa korotetaan. Ehdotus lisää valtion menoja 17,4 miljoonaa euroa.
- Suomalaisen teollisuuden kilpailukyvyyn parantamiseksi otetaan vuonna 2017 käyttöön päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensatiojärjestelmä. Kompensatio toteutetaan 50 prosentin suuruisena EU:n valtiontukisääntelyn mukaisesta maksimitukitasosta. Määrärahatarpeeksi tähän on arvioitu 43 miljoonaa euroa v. 2017–2019 ja 46 miljoonaa euroa v. 2020.

- Rikosseuraamuslaitoksen toimintakyvyn turvaamiseen ja vankilaverkostoon ylläpitoon kohdennetaan lisärahoitusta 3,7 miljoonaa euroa vuonna 2017.
- Poliisille kohdennetaan vuodelle 2017 yhteensä 5 miljoonan euron lisämääräraha mm. automaattisen liikennevalvonnan lisäämiseen ja harmaan talouden torjuntaan. Suojelupoliisin toimintaan lisätään 2 miljoonaa euroa. Poliisikoulutuksen aloituspaikkojen esitetään lisäämiseen 0,4 miljoonaa euroa. Häätäkeskustoimintaan lisätään 2 miljoonaa euroa ja Rajavartiolaitokselle kohdennetaan 2 miljoonaa euroa EU-velvoitteiden toteuttamiseksi.
- Hallitus nimittää työryhmän valmistelemaan vaihtoehtoiset mallit osoittaa lisäresursseja kestävä kasvun edellytyksiä tukevaan korkeakoulujen tutkimus- ja innovaatiotoimintaan sekä tutkimustulosten hyödyntämiseen ottaen huomioon korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kehittämiseksi hallitusohjelmassa asetetut tavoitteet. Asiasta päätetään seuraavassa julkisen talouden suunnitelmassa.
- Opettajien perus- ja täydennyskoulutuksen uudistamiseen esitetään 20 miljoonan euron määrärahaa vuodeksi 2017 osana osaamisen ja koulutuksen kärkihanketta. Tavoitteena on, että jokaiselle opettajalle taataan mahdollisuus oman osaamisensa kehittämiseen läpi työuran.
- Suomi toimii puheenjohtajana Arktisessa neuvostossa v. 2017—2019. Itämeren, Barentsin ja Arktisen alueen yhteistyöhön kohdistetaan 1,8 miljoonaa euroa, joka on 0,2 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2016. Tavoitteena on myös edistää kansainvälisen rahoituksen ohjautumista Suomelle tärkeisiin hankkeisiin.
- Indeksiin sidottuihin menoihin kohdistetaan vajaan 200 miljoonan euron säästö.
- Kilpailukyky sopimuksen seurauksena valtion toimintamenoja alennetaan sosiaalivakuutuksen maksumuutosten, lomarahojen vähennysten ja työajan pidennyksen seurauksena. Valtionosuuksia kunnille alennetaan lomarahojen vähennysten ja työajan pidennyksestä syntyvän säästön seurauksena. Työajan pidentäminen ei tuo kustannusvaikutuksia opetus- ja kulttuurisektorille. Valtionosuuksien alentaminen yksityisten koulutuksen järjestäjien ja kulttuurin toimijoiden valtionosuusrahoitukseen toteutetaan ainoastaan kustannustason muutosta vastaavasti. Valtion rahoitusta yliopistoille ja ammattikorkeakouluille vähennetään työnantajamaksujen alenemisen johdosta. Lomarahojen vähennyksiin liittyvä valtionosuuksien alentaminen ei koske yksityisiä koulutuksen järjestäjiä eikä kulttuurin toimijoita.
- Ansiosidonnaisen työttömyysturvan kesto lyhennetään aiemmin päätetyn mukaisesti, vaikutus julkiseen talouteen on 69 miljoonaa euroa.
- Opiskelijat siirretään yleisen asumistuen piiriin 1.8.2017 alkaen. Uudistuksen myötä opiskelijat ovat asumistuen saajina samassa asemassa kuin muutkin pienituloiset. Opintotuen asumislisän määrärahan tarve vähenisi noin 115 miljoonalla eurolla vuonna 2017 ja 251 miljoonalla eurolla vuonna 2018. Yleisen asumistuen kustannukset nousisivat siirrosta johtuen 138 miljoonalla eurolla vuonna 2017 ja 307 miljoonalla eurolla vuonna 2018. Toimeentulotukimenojen arvioidaan pienenevän uudistuksen vuoksi 7,5 miljoonalla eurolla 2017 ja vuositasolla 15 miljoonalla eurolla, josta valtion rahoituksen osuus on puolet. Opiskelijoiden asumistukisiirron aiheuttamat lisäkustannukset on tarkoitettu kattamaan yleisen asumistuen menoista niin, että julkisen talouden menot eivät uudistuksen johdosta nouse. Säästöjen saavuttamiseksi yleisen asumistuen enimmäisasumismenoja jätetään korottamatta vuonna 2017 ja kuntaryhmien 3 ja 4 enimmäisasumismenojen alennetaan 3 prosentilla. Uudistus lisää yhdenvertaisuutta asumisen tukemisessa. Uudistus parantaisi etenkin yksin asuvien pienituloisten ja korkeita asumismenoja

maksavien opiskelijoiden asumistuen tasoa. Asumistukijärjestelmän yhteensovitusongelmat poistuisivat tilanteissa, joissa henkilö siirtyy asumistukijärjestelmästä toiseen. Uudistus myös yksinkertaistaa opintotuen hakemista, myöntämistä ja tarkistamista. Lisäksi uudistus ratkaisisi opintotukeen liittyviä erityisongelmia, kuten kesäkatkokset asumislisässä.

- Opintotukeen tehdään rakenteellinen uudistus, joka säästää valtion menoja 47 miljoonaa euroa. Astuu voimaan elokuussa. Uudistuksessa opintorahan tasoja yhtenäistetään, tukiaika lyhenee ja opintolainan valtiontakaus nousee. Uudistuksen jälkeen vanhempien tulot eivät vähennä opintorahan määrää itsenäisesti asuvien 18- ja 19-vuotiaiden toisen asteen opiskelijoiden osalta. Lisäksi opiskelijan omat tulorajat sidotaan ansiotasoindeksiin. Opiskelijan omien tulojen perusteella takaisinperittäväksi määrätyn opintorahan ja asumislisän määrän korotusta kohtuullistetaan 15 prosentista 7,5 prosenttiin.
- Ammatilliseen peruskoulutukseen kohdistetaan 190 miljoonan euron säästö. Säästö kytkeytyy ammatillista koulutusta uudistavaan laajaan reformiin.
- Apteekkimaksukompensaatio Helsingin ja Itä-Suomen yliopistoille päättyy, säästö 30 miljoonaa euroa.
- Aikaisemmin voimaan astuneiden säästötoimien vaikutus mm. vuorotteluvapaan, lääkekorvausten, erikoissairaanhoidon, Tekesin avustusten ja lainojen sekä valtionhallinnon toimintamenojen osalta kasvaa.
- Turvapaikanhakijoihin liittyvät menot alenevat noin 180 miljoonaa euroa vuonna 2017 verrattuna vuoteen 2016. Turvapaikanhakijamääräksi otetaan 10 000 hakijaa vuosina 2016 ja 2017. Myönteisen turvapaikkapäätöksen saavien osuus arvioidaan 24 prosentiksi vuonna 2016 ja 30 prosentiksi vuonna 2017.